

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 52.

V Ptuj v nedeljo dne 25. decembra 1910.

XI. letnik.

Tiha noč, sveta noč...

Odrašeni ljudje smo in kruto življenje zarisalo je svoje ostre črte v naše obličje. Kje so lepi, nedolžni časi, ko smo z nepremagljivim upanjem lovili solnčne žarke, ki so zlatkano po duhtečih rožicah bežali? ... Vse je minulo, — temna skrb večne borbe za obstanek nam je zagrenila nekdanje veselje, — vse je pokopano in zdi se človeku, kakor da bi neusmiljeno življenje zastropilo mehko dušo ... Ali je res vse minulo, kar smo v mladosti oboževali? Ali smo res postali sami in zapuščeni in nepristopni solnčnim žarkom? ... Ali je res? ... Nekje zapojejo nalahko otroški glasovi, sladki, mili, nedolžni otroški glasovi, čisti kot nebeški zvončki. Kaj poje deca?

„Tiha noč, sveta noč“ ...

Oh večni Bog, višek tvojega vstvarstva je nedolžni otrok! Vzemi mi, večni Bog, vzemi mi srečo, veselje, zdravje, vzemi mi življenje, — vse položim pred tvoj prestol; ali daj, da sije zlato solnce na mojo deco ... Tam nekje pojejo nedolžni otroci božične pesni in v tem hipu že izgine vsa grenkost življenja in vse skrbi se razpršijo kakor lahki prah. Kakor svečice raz božične smreke sveti novo upanje v moje srce in želim si tihe, nedolžne sreče otroških let ...

Ali še veste, vi odrasli, skrbni, resni, žalostni ljudje, — ali še veste? Tedne dolgo nismo ničesar družega mislili in govorili, nego: Bog daj, da bi že kmalu sveti večer prišel! Vse igre otrok, vse zabave, vse zabavljice, vsi neumni prepiri, vse je utihnilo. Kajti na prstih smo šeli: Še danes in jutri in pojutrajnem in potem še en dan in še ena noč in še en dan in — sveti božični večer pride ... In prišel je ta krasni, božanski večer. Mi otroci pa smo stali pod smrečico, na kateri se je le sketalo stotero pozlačenih krasot. In gledali smo navzgor in vsako jabolko, zavito v srebrni papir, odpiralo nam je nebesa. In z radostnim krikom objeli smo skrbno mamico ter se ji zahvalili s stoterimi sladkimi poljubi ... Tako nam je bilo takrat pri srcu, takrat, ko smo še nosili kratke hlačice in nepokvarjene dušice ... Oj večni Bog, hvala ti za srečo, ki jo daš otroku na sveti božični večer!

To kar je posamezni otrok, bili so tudi posamezni starodavni narodi. Čakali so na obljubljeno srečo ... Kakor sveti trije kralji sledili so zlati jutranji zvezdi svojega upanja. Vedeli so, da mora priti Odrašenik ... In kot pastirji so spali pri svojih čredah, ko je prišel

angeli nebeški in jim zaklical večno veselje, da se je „Gospod porodil.“ In vstali so in hiteli in našli v revnem hlevu betlehemskega sveta družino. Oči novorojenčka so obljubovale odrešenje ... Vsaki sužnosti pride odrešenje! V hlevu med živali in trpin se rodi večna Resnica, ki je ne more nobena peklena zlobnost premagati. Kakor solnce vstaja ta Resnica in pogreje osiromašena srca in jim daje novega poguma in novega veselja in nove, doslej nepoznane sreče ... Posameznik vstaja in se greje na tej veri odrešenja in narodi vstajajo in stopajo na dan in vso človeštvo pozdravlja solnce večnega odrešenja ... In kakor nadčloveški koral zašumi pesen:

„Tiha noč, sveta noč“ ...

Oj ti tiha, božična noč, ki nas spominjaš na odrešenje in na mladost in na srečo ... Kdo bi obupal? Zakaj bi obupal? Božični večer prižiha naši nadi stoteri luč in k višku hiti naša duša, žejna odrešenja, žejna čiste sreče ... Tiha sveta noč, po tebi hrepenimo in v tebi se navdušujemo ... Zveličar se je rodil! Kdo ne razume tega? Kdo ne čuti tega? ... Nebeški zvončki zvonijo v daljavi: čast Bogu v višavi in mir ljudem na zemlji ...

Današnja številka ima zopet 2 strani priloge in šteje torej skupaj 12 strani ter več slik.

Kmetje, delavci in obrtniki!

Deset let že izhaja naš priljubljeni „Stajerc“ in v teh desetih letih držal se je vedno enega načela: Boj proti vsem, ki naše ljudstvo izsesavajo in izkoriščajo, skupno delo Nemcev in Slovencev za zboljšanje naše gospodarske bodočnosti. To je ves naš program, od katerega nismo in ne bomo niti za picico odnehali. V tem znamenju smo peljali vse svoje boje in doslegli vse svoje zmage ter uspehe.

Ali smo imeli kaj uspehov? Tega pač nikdo zanikati ne more. Slovensko štajersko in kranjsko ljudstvo zahvaliti ima „Stajercu“ mnogo dobrega, zdravega poduka. V političnem oziru smo ljudstvo vedno odpirali oči in mu dokazovali, kako brezvestno ga odira našimljeno prvaštvo. Razkrinkavali smo ljudske sovraženike s tako kruto brezobzirnostjo, kakor je ni nikjer drugod najdeni. V gospodarskem oziru pa smo tudi vedno podučevali in noben slovensko pisani list še ni toliko gospodarsko velevažnih člankov prinesel, kakor „Stajerc.“ Niti nasprotniki tega dejstva ne morejo utajiti.

Ni čuda, da se je naš „Stajerc“ tako krasno razvil in razširil! Zlasti zadnja leta so pokazala lepi napredek. Mali listič, ki je nekdaj vsakih 14 dni enkrat pohlevno izišel, — ta mali listič je danes največji tednik v slovenskem jeziku, — ta „Stajerc“ izhaja danes na najmanj 8—12 strani vsaki teden in prinaša poleg tega tudi celo vrsto zanimivih slik. Ta dejstva na eni strani, na drugi pa poljudna, duši štajersko-koroškega ljudstva primerna pisava in istotako ljudstvu primerno mišljenje so vzroki, da je postal „Stajerc“ nepremagljiv, da mu ne morejo ne politikujoči farji, ne prvaški

advokati, ne narodne posojilnice in štacune, ne plačani agitatorji do živega. Ne grda zvijača in ne podlo nasilje ne morejo „Stajerca“ uničiti. Tisočkrat že so prvaki prorokovali našemu listu konec in tisočkrat so se zlagali. Na tucate listov so proti „Stajercu“ ustanovili in vsi ti listi so ponehali izhajati, — „Stajerc“ pa živi naprej in napreduje in se razvija, da je veselje.

S to ponosno zavestjo stopamo v XII. letnik svojega izhajanja. In tako vabimo cenjene naše somišljenike, ki so brez strahu vedno za napredno stvar delovali, da nam tudi v bodoče zvesti ostanejo. Ali mi nismo zadovoljni, da nam ostanejo le dosednji odjemalci in prijatelji. Mi hočemo tudi v novem letu napredovati. Zato pa prosimo svoje pristaše, da naj pridno nove naročnike in odjemalce nabirajo. Čimveč jih bude, temvečji in temboljši bude i „Stajerc“!

Kar se uredništva „Stajerca“ tiče, mislimo, da je zdaj lahko vsakdo zadovoljen. List stoji danes gotovo na višini časa! In tudi v novem letu porabili bomo vse svoje moči, da ugodimo vsem opravičenim željam našimkov in čitateljev. Uvodni članki obravnavali bodejo vedno važne dogodke v naši javnosti. Politični pregled podajal bode kakor doslej tiste politične novice, katere naše čitatele ravno zanimajo. Za brezplodno politikovanje nima „Stajerc“ prostora. „Dopisi“ so nam vedno dobro došli, dokler imajo stvarno podlago. Mi hočemo, da pride vsaka občina in vsaka fara do besede, ako ima stvarne zadeve grajati ali pojasniti. Novice iz Štajerskega in Koroškega bodejo kakor doslej urejevane. V gospodarskem oziru pa bomo prinašali i znanprej kolikor mogoče podučnih člankov. Nadalje objavljaj bode „Stajerc“ leposlovne podlistke, zanimive slike s potrebnim popisom itd.

Vkljub vsemu temu in čeprav bode „Stajerc“ v prihodnjem letu bržkone vedno s prilogo (torej na 10 ali 12 straneh) izhajal, ostala mu bode cena ednaka.

Toliko je bilo treba povedati. Mislimo, da bodejo naši prijatelji s tem naznanilom zadovoljni. Prosimo pa jih zato tudi v imenu skupne nam stvari:

Delujte za „Stajerca“; — naročajte ga, pridobivajte mu novih naročnikov, zahtevajte ga po gostilnah, — glejte, da se razširi.

Vsi na delo!

Dopisi.

Ormož. (Ustanovitev konjerejske zadrage ali blamiran prvak). Nedeljo, 18. t. m. zborovali so v Ormožu pri Skorčiču konjerejski ormoškega okraja radi ustanovitve konjerejske zadrage za rejo težke noriške pasme. Predsedoval je zborovanju predsednik c. k. konjerejske družbe za Štajersko, g. pl. Rossmann. Tajnik konjerejske družbe, g. Schrott oslikal je zborovalcem pomen in gospodarske koristi konjerejske zadrage in takoj so se navzoči izrekli za ustanovitev zadrage in pristopilo ji je 22 konjerejcev. V odbor te zadrage imelo bi se voliti 9 odbornikov, med njimi tudi v obče priljubljeni or-

moški grajščak, grof Wurmbrand-Stuppach. Na predlog ivanjčanskega Petovara ml. voliti bi se imelo s glasovnicami. Prvak Petovar, ki je bil tudi že za odbornika postavljen, začel je med volitvijo odbora proti grofu Wurmbrand-u agitirati, boječ se, da bi ta postal načelnik novoustanovljene zadruge. Komaj se je to zvedlo, se je nakrat cela situacija spremenila. Petovar hotel je namreč namesto grofa spraviti nekega Središčana v odbor, da bi potem „kunci“ imeli večino v odboru in bi se njemu s tem posrečilo priti do mesta „obmana“. Pa Petovar obrača, ljudi pa ki so še bolj „künstni“ kak gražlar obrnejo. Sklenilo se je, dve zadruzi ustanoviti, in sicer eno za Središče eno za Ormož. Središčani so se takoj „vkup seli“ in študirali, koga naj izvolijo, šivali so, da je bilo joj, kajti ni jih bilo niti dovolj navzočih za odbor. Sedaj pa volitev za ormoško zadruzo! Tukaj je imel pa naš prvak Petovar smolo. Okoliški kmetje so se izrečno proti volitvi Petovarja izrekli, kajti v gospodarske zadruge politiko zanesti, mu niso mogli pozabiti. Dobil je brco, da se še do danes ni potrošal in zginil je z zborovališča kot kafa. Za načelnika zadruge pa je bil izvoljen v veselje in zadoščenje vseh navzočih grof Wurmbrand in mi beležimo, da si nova zadruga ne bi mogla izvoliti boljšega zastopnika, ki bo gotovo svoj ugled in vpliv tudi uporabljal v korist zadruge in bo le to korist upoštevala za politiko se ne bo briga. Prvaškemu Petovarju pa svetujemo naj raje doma v gražlariji riž trebi ali pa perje čeha, predno se v reči vtika, ki jih ne razume in za katere je še — premoker. In za svoja kosmata uha naj si zapiše: „kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade.“

Iz Stoperc. Gospod župnik Keček, ali je pomota pri vas pri pisavi ali ste pa morebiti pregloboko v glaz pogledali? Bržkone je to zadnjo! Resnica je, da to dela sovraštvo do naprednjakov. Ali ste pozabili v knjigo pogledati? Dne 14. t. m. sem prosil g. župnika, da bi molil spomin za rajne stariše, namreč Mihaela in Cecilijo Jetzl. Ali vi ste rekli, da ne bodete molili, češ da „Štajercijanci“ nimajo vere. Jaz sem bil voljan plačati, kajti zastoj naši prečastiti duhovniki itak ničesar ne storijo. In glej ga šmenta! Zdaj pa ste se gospod zmotili; namreč iz sovraštva ste se zmotili. Zato ste molili za živega (!) Mihaela Jetzl „Očenaš“ in „Češčena si Marija.“ Ako hočete za-me moliti, tedaj pa molite celo leto. Za mrtve farane pa ste pozabili moliti. Samo za enkrat ni vredno plačati, ker nisem naročil za mene, namreč za stariše sem želel in obljubil plačati. Blagovolite, g.

župnik Keček, to pomoto popraviti. Drugače ne bodem „spomina“ plačal. Ako bi bilo potrebno govoriti o lažeh in nevoščivosti — gradiva dovolj! — Mihael Jetzl, mizarški mojster v Stopercu. — Opomba uredništva: Mi opozarjamo župnika Kečeka, da naj enkrat poneha z divjo gonjo proti vsem, ki držijo z napredno mislijo in s „Štajercem.“ Kajti drugače bode tudi nam potrepljivost počila. Keček naj se spominja svoje preteklosti in — naj molči. Zdaj je pač že čas, da postane ta Keček, ki je bil vedno „zaljubljen maček“, — resnični duhovnik. To je naš zadnji opomin! Še ena resna pritožba in govorili bomo s Kečekom drugače!

Buče pri Kozjem. Predragi „Štajerc“, ti gotovo misliš, da smo že čisto zaspali na Bučah. Ali danes ti moramo le nekaj napisati o Veraškem županu Jaka Bohatu, kjer on je veliki klerikalec. V nedeljo 27. novembra, ko smo prišli v cerkev na Bučah, je naročil tajniku, da naj prekliče, da kadar pride on do cerkve, morajo mu drugi ljudje vrata odpreti. Mi pač nismo dolžni, da bi takim ljudem vrata odpirali. Ti župan doma zapoveduj in dobro urađuj. Tudi bodi kedaj doma, kajti tvoja frava zmirom reče, da te ni doma; baje te ima v postranski sobi zaprtega. Bog obvari, da bi ga kakšna tuja ženska ne vidla! ... Veste kaj, Veraški občani? Izvolite si rajši za župana Mrozovega Frančka v Selah. On tudi misli, da je kmet in je klerikalec. To so čudne stvari pri nas in morda izpregovorimo o njih enkrat obširneje . . .

Veliki kmetijski shod v Marikoru.

Maribor, 19. decembra.

Kakor je naš „Štajerc“ naznanil, vršil se je preteklo nedeljo, dne 18. decembra dopoldne ob 10. uri v „Gambriushalle“ v Mariboru veliki kmetijski shod. Že kar naprej lahko trdimo, da je bil to eden najlepših in najpomembnejših shodov, kar jih je priredila tako delavna naša „Štajercjeva“ stranka. Velika dvorana je bila naravnost natlačena polna. V nobenem kotičku ni bilo prostora, komaj da so se ljudje gibali, toliko jih je bilo. Na nepričakovano veliki obisk je prekosil najlepše nade. In kar je najvažnejše: obiskovalci niso bili morda Mariboržani, — ne, zborovalci so prišli iz vseh večjih in pomembnejših občin v mariborskem okraju. Od 2 do 6 uri daleč so prišli naši vrli kmetje trumoma, da dokažejo svoje pošteno prepričanje. To pač ni bil mali shod v Mariboru, marveč je bil —

veliki shod naprednih kmetov celega mariborskega okraja. Ali tudi iz sosednih okrajev (zlasti iz šentlenartskega) je prihitelo mnogo poslušalcev. Ni čuda, da je bila „Gambriushalle“, ki je vendar precej velika dvorana, premajhna. Ako ponizno računamo, zbralo se je na našem shodu od 600 do 700 oseb. In bili so sami možje, sami izkušeni posestniki, sami važni in vplivni občani. Celi okraj je torej na tem shodu govoril . . .

Primanjkuje nam žalibog prostora, da bi podali natančno poročilo o shodu. Zato hočemo popisati tudi le najvažnejše dogodke.

Shod je otvoril v imenu sklicateljev hišni in realitetni posestnik g. F. Girstmayer. Rekel je, da se mu je splošno izrazilo željo, da bi se na shodu nemško govorilo; kajti „nove slovenščine“ tudi slovensko rojeni kmetje ne razumejo. Sploh pa razumejo napredni, izobraženi kmetje v mariborskem okraju večidel nemško. Predsednik in urednik Linhart, ki je prišel kot govornik, sta opetovano vprašala, v katerem jeziku naj se govori. Končno se je dalo to vprašanje na glasovanje in — ednoglasno je bil sprejet predlog, da naj se nemško govori. Bil je to tudi odločni protest proti nemščini sovraženemu prvaštvu.

Glavni govor imel je urednik „Štajerca“, g. Karl Linhart. Izključeno je, da bi njegov več kot 1 urni govor le v važnejših točkah prinesel. Govornik raztolmačil je v prvi vrsti razvitek slovensko-narodnih strank. Popisal je delovanje stare „prvaške“ stranke, iz katere so se potem na eni strani „narodnjaki“, na drugi pa klerikalci razvili. Ti klerikalci so se sramovali svojega katoliškega in slovenskega imena in so zato nakrat iznašli naslov „kmetске zveze“. Govornik pravi, da bi bil pač že skrajni čas, da bi se enkrat neka resnična, prava kmetška zveza uresničila. Ali to, kar so klerikalci uresničili, ne zasluži tega imena. V odboru klerikalne te organizacije sedijo večidel advokati, profesorji in politični duhovniki. Ti ljudje hočejo biti nekaki „jerobi“ za naše kmetško ljudstvo. Govornik je potem z ojstrimi besedami popisal pogubonosno delovanje slovensko-narodne in zlasti slovensko-klerikalne politike. Omenil je zlasti dejstvo, da smatrajo klerikalci vero in klerikalno politiko za eno in isto stvar. V tem tiči velika napaka, kajti vera nima s politiko prav ničesar opraviti. „Narodna stranka“ je politično že mrtva. Klerikalna pa je veliko bolj nevarna, ker zlorablja verska čustva ljudstva (živahno odobravanja vseh zbranih je govornika opetovano prekinilo). Urednik je v svojem nadaljnjem govoru raztolmačil velikansko škodo, ki so jo napravili klerikalci slovenskemu ljudstvu z ustanovitvijo svojih brezvestnih konzumnih društev. Popisal je nadalje nevarnost prvaških posojilnic in sploh denarnih zavodov in pribil dejstvo, da zlorablajo prvaki vsako gospodarsko in javno korporacijo v svoje politične namene. Povedal je, kako gospodarijo klerikalci v občinah in okrajnih zastopih. Potem je prešel na obstrukcijo slovenskih poslancev v štajerskem deželnem zboru in je dokazal, da se je pričela ta le na češko komando iz panslavističnih političnih vzrokov (poslušalci so glavno izrazili svoje ogorčenje in po vsej dvorani so doneli „fej“-klici na naslov dr. Korošca in ostalih slovenskih poslancev). Potem je govornik popisal žalostne posledice slovenske obstrukcije, ki škoduje v prvi vrsti slovenskemu kmetu na Štajerskem. Govornik je svoj govor, ki je trajal nad 1 uro, končal z nado, da se bodejo pametni kmetje otresli jarna slovenskih klerikalcev. Nemški in slovenski kmetje morajo skupno nastopati in delati za zboljšanje gospodarskega položaja. Odobravanje je kar gromelo skozi dvorano in zbrani kmetje so navdušeno govorniku ploskali. Urednik Linhart je v svojem govoru predlagal tudi sledečo resolucijo:

„Današnji shod protestira najodločneje proti zločinski prvaški obstrukciji v štajerskem deželnem zboru, katere je pahnila zgolj iz ničvrednih političnih vzrokov itak izmозgano ljudstvo v gospodarsko nevarnost. Shod upa, da bo deželo delavoljne stranke z najostrejšimi sredstvi premagali. Slovenskim

Erzherzog Franz Ferdinand auf der Jagd in Springe.

Lov v kraju Springe.

Pred par dnevi obiskala sta nadvojvoda Franc Ferdinand, avstrijski prestolonaslednik, in nadvojvoda Friderik nemškega cesarja. To priliko se je porabilo za veliki lov pri Springe. Velikost tega lova je iz tega razvidno, da se je postrelilo okroglo 550 divjih svinj in 110 kosov druge živali. Prinašamo od tega lova dve sliki. Na prvi vidimo našega prestolonaslednika, nadvojvoda Franca Ferdinanda v gošči gozda s svojima spremljevalcema. Druga slika pa nam kaže na levi strani nemškega cesarja Viljema II. v govoru z našim prestolonaslednikom Francem Ferdinandom. Na desni strani pa vidimo, kako zakolje nemški cesar od psov ustavljenega in obstreljenega divjega mrjasca. Naš prestolonaslednik postrelil je na tem lovu 35 divjih svinj in mrjascev ter 11 jelenov.

Kaiser Wilhelm II. und Erzherzog Franz Ferdinand in Springe.

Bilder von der Hofjagd in Springe.